

KÉPZELT KÖZÖSSÉGEK, MAGÁNKÉPZETEK

IMAGINED COMMUNITIES, PERSONAL IMAGINATIONS

PNT
PRIVÁT NACIONALIZMUS BUDAPEST
CZ SK H O PL TR

**PRIVÁT
NACIONALIZMUS
BUDAPEST**

KURÁTOR CURATOR:
ANDRÁS EDIT

KURÁTORASSZISZTENSEK
ASSISTANT CURATORS:
LEPOSA ZSÓKA
ZOMBORI MÓNICA

2015. 10. 27.
2015. 12. 13.

KISCELLI MÚZEUM – FŐVÁROSI KÉPTÁR
MUSEUM KISCELL – MUNICIPAL GALLERY
1037 BUDAPEST, KISCELLI U. 108.
BUDAPEST GALÉRIA BUDAPEST GALLERY
1036 BUDAPEST, LAJOS U. 158.

MŰVÉSZEK // ARTISTS: BAGLYAS ERIKA (H), BORSOS LŐRINC (H), DAYA CAHEN (NL), CHILF MÁRIA (H), CSÉFALVAY ANDRÁS (SK), CSONTÓ LAJOS (H), ESTERHÁZY MARCELL (H), GERHES GÁBOR (H), GLUKLYA (NATALIA PERSHINA-YAKIMANSKAYA, RUS), HORVÁTH TIBOR (H), SANJA IVEKOVIĆ (HR), C.T. JASPER (PL) & JOANNA MALINOWSKA (USA/PL), JUHÁSZ R. JÓZSEF (SK/H), NIKITA KADAN (UA), MATEJ KAMINSKÝ (SK), KEREZSI NEMERE (H), KIS VARSÓ / LITTLE WARSAW (GÁLIK ANDRÁS, HAVAS BÁLINT, H), KISSPÁL SZABOLCS (H), TOMASZ KULKA (PL), ALBAN MUJA (KOS), CIPRIAN MUREȘAN (RO), NEMES CSABA (H), NÉMETH ILONA (SK/H), NOSEK NAGYVÁRI LÁSZLÓ (H/USA), OLÁH MARA (H), ADRIAN PACI (AL/I), DAN PERJOVSCHI (RO), MARTIN PIAČEK (SK), MICHAL MORAVČÍK (SK), KAROL RADZISZEWSKI (PL), MYKOLA RIDNYI (UA), MARTINA SLOVÁKOVÁ (SK), SOCIÉTÉ RÉALISTE (GRÓF FERENC, JEAN-BAPTISTE NAUDY, H/FR), GÖKÇE SÜVARI (TR), SZOLNOKI JÓZSEF (H/D), SZOMBATHY BÁLINT (H/SRB), MARK THER (CZ), JAROSLAV VARGA (SK)

PNP / PRIVÁT NACIONALIZMUS PROJEKT

A Privát Nacionalizmus Projekt a Pécsen működő Közelítés Művészeti Egyesület kezdeményezésére jött létre. A PNP egy nemzetközi művészeti és kulturális programsorozat, amely 6 ország és 8 intézmény bevonásával valósult meg. A felkért művészek és a 15 fős nemzetközi kurátorgárda elsősorban a közép- és kelet-európai régiót, illetve annak vonzáskörzetét képviseli. Az eddig megrendezett 6 kiállítás során több mint 70 művész vett részt a projektben.

A projekt elsősorban a kiállításokra fókuszált, de további fontos elemei voltak az artist in residence programok, a múzeumpedagógiai foglalkozások és az egyéb kísérőrendezvények is. A nacionalizmusok természete eltérő az egyes országokban, ezért az egymást követő PNP-kiállítások a helyi kontextust figyelembe véve reflektáltak a „privát nacionalizmus” jelenségére. Jóllehet a kiállítások magját a részt vevő országok releváns problémáira reflektáló művek alkotják, mindegyik kiállítóhely más-más vonatkozásokra helyezte a hangsúlyt, vagy kitekintett közvetlen környezetére, határovezetére. Az eltérő válogatások révén eltérő helyi problémák, konfliktusok, politikai feszültségek, kisebbségi kérdések és alrégiók kerültek a fókuszba.

A Privát Nacionalizmus Budapest a projekt záró kiállítása, amely a nemzetépítés imaginárius elemeire, azok működésére helyezte a hangsúlyt. A kiállítást közönségbarát programok, múzeumpedagógiai foglalkozások, kerekasztal-beszélgetések és filmvetítések kísérik.

Varga Rita projektvezető
Közelítés Művészeti Egyesület, Pécs

A PN PROJEKT KORÁBBI KIÁLLÍTÁSAI PREVIOUS EXHIBITIONS OF THE PN PROJECT

PN / SK // POZSONY BRATISLAVA

2015. FEBRUÁR 10.—MÁRCIUS 7.

FEBRUARY 10—MARCH 7, 2015

OPEN GALLERY

KURÁTOROK CURATORS

NÉMETH ILONA, FEDOR BLAŠČÁK, JUHÁSZ R. JÓZSEF

PN / PL // KRAKKÓ KRAKOW

2014. NOVEMBER 9—30.

NOVEMBER 9—30, 2014

BUNKIER SZTUKI

KURÁTOROK CURATORS

ANNA LEBENSZTEJN, LIDIA KRAWCZYK

PN / D // DREZDA DRESDEN

2014. JÚLIUS 18.—SZEPTEMBER 28.

JULY 18—SEPTEMBER 28, 2014

OSTRALE '14

KURÁTOROK CURATORS

NADINE BORS, ANDREA HILGER

PN / H // PÉCS

2014. MÁJUS 8.—JÚNIUS 15.

MAY 8—JUNE 15, 2014

PÉCSI GALÉRIA M21, ZSOLNAY KULTURÁLIS NEGYED

ÉS HATTYÚHÁZ GALÉRIA

PÉCSI GALLERY M21, ZSOLNAY CULTURAL QUARTER

AND SWANHOUSE GALLERY

KURÁTOROK CURATORS

VARGA RITA, PACSIKA MÁRTON

PN / SK // KASSA KOŠICE

2014. MÁRCIUS 27.—ÁPRILIS 30.

MARCH 27—APRIL 30, 2014

KUNSTHALLE

KURÁTOROK CURATORS

NÉMETH ILONA, JUHÁSZ R. JÓZSEF, MICHAL ŠTOFA

PN / CZ // PRÁGA PRAGUE

2014. FEBRUÁR 21.—MÁRCIUS 15.

FEBRUARY 21—MARCH 15, 2014

DIVUS GALÉRIA DIVUS GALLERY

KURÁTOROK CURATORS

LENKA KLODOVÁ, IVAN MEČL

PNP

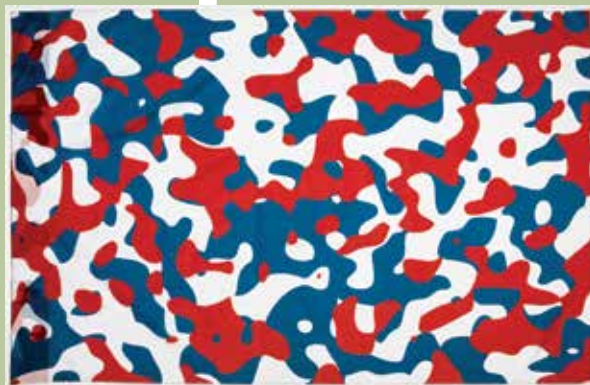
PRIVATE NATIONALISM PROJECT

The Private Nationalism Project is an initiative of the Approach Art Association based in Pécs. The PNP is a series of international art and cultural programs. It has been realized as a collaborative effort among 8 institutions from 6 countries. The invited artists and the 15-member international curatorial staff represent primarily the region of Central and Eastern Europe and countries and cultures in the adjacent areas. More than 70 artists participated in the 6 exhibitions that have been held so far.

The project primarily focuses on exhibitions, but the artist in residence programs, the museum educational sessions and other accompanying programs are also important elements. Each PNP exhibition addressed the problems and concerns of “private nationalism” that were relevant in each of the countries involved, given that the national cases differ so widely. While the core of the exhibitions consisted of works that address the relevant problems faced in the participating countries, each of the exhibition spaces placed emphasis on varying elements of the “umbrella concept” of nationalism or reflected on the immediate context and surroundings. The varied nature of the selections allowed for shifts of focus to local problems, conflicts, political tensions, related minority questions, and sub-regions.

The closing exhibition of the project is Private Nationalism Budapest, which puts emphasis on the imaginary aspect of the nation building process and scrutinizes its mechanisms. The exhibition is accompanied by audience-friendly programs, museum education sessions, panel discussions and film screenings.

Rita Varga project leader
AAA/Approach Art Association, Pécs, Hungary

SOCIÉTÉ RÉALISTE

GRÓF Ferenc (H/FR) – NAUDY, Jean-Baptiste (FR)

Budapest, Párizs / Budapest, Paris / Párizs / Paris

Kultúrállamok / Culture States, 2008–2013

c-printek / C-prints, 120x200 cm/darab / each

A művészek és a budapesti acb Galéria jóvoltából /

Courtesy of the artists and acb Gallery, Budapest

PROJEKTVEZETŐ PROJECT LEADER:

Közelítés Művészeti Egyesület Pécs
Approach Art Association, Pécs (H)

PARTNERSZERVEZETEK PARTNER INSTITUTIONS:

Appartment Project, Isztambul Istanbul (TR), Budapesti Történelmi Múzeum, Budapest Budapest History Museum, Budapest (H), Bunkier Sztuki, Krakko Krakow (PL), Divus s. r. o., Prága Prague (CZ), Kassák Intermediális Kreativitás Központ, Ersekújvár Kassák Centre for Intermedia Creativity, Nové Zámky (SK), Ostrale Drezda Dresden (D), Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft., Pécs Zsolnay Heritage Management Nonprofit Ltd., Pécs (H)

KÉPZELT KÖZÖSSÉGEK, MAGÁNKÉPZETEK

PRIVÁT NACIONALIZMUS PROJEKT, BUDAPEST

A hidegháború utáni világ abban a hitben élt, hogy a globalizáció korában a nemzetállamok rendszere eltűnően van, s a nemzet többé nem meghatározó tényező. A valóság más utat járt, mint ahogy a teóriák jóslták: a második világháború óta a nemzetállam soha nem volt olyan meghatározó tényező, mint napjainkban. A társadalmi változások és felfordulások nyomán keletkező új társadalmi viszonyok megkérdőjelezték a nemzetállamot, a biztonságérzetük és jólétük a tét. A nacionalizmus térhódítása és a vele járó narratív kultúra általános jelenség egész Európában.

A hagyományos megközelítés fentről diktált makropolitikai perspektívát használt a nacionalizmus mint politikai ideológia értelmezéséhez. A jelenlegi diskurzus a mikropolitikai megközelítést részesíti előnyben (Michael Billig, Tim Anderson), amely a köznapi emberek aktív részvételét tétetzi a nemzetépítésben. Nemcsak fogyasztóknak tekinti őket, hanem arra fókuszál, hogy mi a táptalaja az újraéledő nacionalizmusoknak, és honnan származik roppant életképességük.

A diskurzus változását jelzi a „privát nacionalizmus” terminus is, melyet e projekt kezdeményezői indítottak útjára. A meghökkenő szóösszetétel ellentmondást, feszültséget generál, s provokatíván tudatja, hogy a nacionalizmus nem választható le a privát szféráról, s nem is pusztán külső erők kényszeréből létezik, de virulens mikroszinten is. A nemzeti identitást illetően az emberek készséggel azonosulnak egy anonim (nemzeti) csoporttal, és kapcsolatot vizionálnak közös történeteken keresztül, „amelyeknek nem kell történelmileg igaznak lenniük, de amelyek pszichológiai értelemben valóságosak”.¹ Hétköznapi emberek, derék állampolgárok öntudatlanul azonosulnak azokkal a szokásokkal és rítusokkal, amelyeket a nemzeti oktatás, történelmírás és a nemzettudat vizuális szimbólumai közvetítenek feléjük, miközben maguk is kreatív módon hozzájárulnak közösségük kultuszának ápolásához. A nemzettudat alapkövei tudatosítás nélkül is részei mindennapi életünknek, szokásainknak, magatartásintéinknek, ünnepeinknek.

KÉPZELT KÖZÖSSÉGEK, MAGÁNKÉPZETEK

A PNP/Privát Nacionalizmus Projekt a nemzeti érzület belsővé tételére, „privatizálásának” mindennapi rutinjára fókuszál, s azt a szövevényes folyamatot teszi láthatóvá, amelynek révén a nemzeti identitás elemei beépülnek az emberek életébe. A PNP Budapest ezen a spektrumon belül Benedict Anderson nagyhatású terminusából, a nemzetből mint képzelt közösségből indul ki.² Anderson számára a nacionalizmus és nemzetiség egy behatárolt és szuverén politikai közösség kulturális produktuma, egyfajta horizontális bajtársi szövetség, amelynek tagjai nem ismerik egymást személyesen, mégis „határozott érzéseik és elképzeléseik vannak saját népükről és más népekről, s szenvedélyesen kötődnek a nemzetükhöz”.³ Anderson nézetei szerint a nyomtatás-kapitalizmus, az írni-olvasni tudás és a tömegpolitika révén jött létre ez a képzeletbeli és virtuális közösség, amely más típusú (vallási, birodalmi, osztály-szolidaris stb.) közösségek helyére lépett. Attribútumok, szimbólumok és ceremóniák szolgálják a laza közösség meglehetősen különböző tagjainak homogén egységbe való formálását. Az eredetmitoszok, a történelmi emlékezet, a nemzet történetének egyenes vonalú, egységes narratívája pedig a nemzet örökkévalóságának és magától értetődő, természetes voltának tudatát biztosítják. Andersont a társadalmi tudatosság új formája érdekli, annak módja, hogyan képzelettel magát a nemzet, és nem az, amit magáról képzel. A kiállítás a másik oldalról közelíti, s a nemzeti képzelet tárgyára, tartalmára is kíváncsi, miközben a láthatatlan, ám erős kötődések szövevényes hálóját kívánja felfejteni. Annak módját, ahogy a köznapi emberek a kollektív képzelet formálása révén részt vesznek a nemzet konstrukciójában. A politikai mozgalmak közül a nacionalizmus kötődik legerősebben a vizualitáshoz: képek, jelek, szimbólumok, mitoszokon keresztül mutatkozik meg, és jelen van a kollektív vágyakban, álmokban, fantáziákban is. A művészet és a kultúra mindig is része volt a nemzetépítési folyamatnak, de képes megtörni is a hipnózist, és leleplezni a tömegek manipulálását a nemzeti identitás természetes, adott voltának megkérdőjelezése és a nemzetépítés összetett folyamatának feltárása révén. A kanonizálttól eltérő alternatív vagy ellentétes magánképzeteiken keresztül rávilágít a képzetek önkényes voltára és arra a működésre, hogyan kerülhet egyfajta elképzelés kizárólagos, domináns helyzetbe. Ha a politikai elit olyan nemzeti identitást provokál vagy erőltet, amely nincs szinkronban a polgárok hitével, elképzeléseivel vagy történelmértelmezésével, az ellen-képzetek megkoszodnak. Társadalmilag elkötelezett művészek végzik el számunkra, helyettünk a helyi nacionalizmusokkal – ki-ki a sajátjával – való szembenézés feladatát.

KEREZSI Nemere (H)
Budapest
Omagiu / Omagiu, 2007
video / video, 2'19"

NEMZETI TÖRTÉNELEM, NEMZETI SZIMBÓLUMOK

A nemzet és a nacionalizmus az összetartozás kulturális konstrukciója, amelyet intézmények és diszkurzív folyamatok hoznak létre és legitimálnak. A nacionalizmus ideológiaként köti össze az államot, a politikai egységet a nemzettel, a kulturális egységéggel. Minden országnak saját receptje van a nemzeti újjáéledésre, s ennek megfelelően a nacionalista megnyilvánulásai is különböznek egymástól. Az egyes nacionalizmusok saját nemzeti repertoárjukból építkeznek, és nemcsak elképzelt nemzetképük, de még kreált ellenségképük is eltérő. Ezek a narratívák versenyeznek egymással, és sok esetben egymás ellenében konstruálódnak. Minthogy a nacionalizmus legfőbb törekvése a tömegek mozgósítása a nemzeti egység érdekében, az egyes nemzeti kultúrák leginkább saját történelmük neuralgikus pontjait (Martin Pláček), tovább éltetett vagy megtagadott traumáik révén képesek különböző polgáraitak koherens egységbe forrasztani. A nemzeti tragédiák prominens szerepet játszanak abban, hogyan látja magát a nemzet a közösségük által elszenvetett veszteségek felett érzett kollektív gyászon keresztül. Az életben tartott tragikus emlékezet hozzáadéka, hogy az igaztalan szenvedés fejében morális felsőbbségérzést eredményez (KissPál Szabolcs, Chif Mária).

A nemzet történelmi narratíváján keresztül értelmezi és legitimálja magát. A nemzet múltjának büszkeségre okot adó, dicsőséges eseményiből és nemzedékről nemzedékre szálló kollektív megalázottságának élményeiből összeálló történelem nemzeti olvasata és interpretációja szerves része a nemzetépítésnek. A nemzeti identitás a közös múlt és közös jövő magasztos élményét nyújtja, és platformot teremt a személyes (Jaroslav Varga, Alban Muja, Szolnoki József) vagy akár testi azonosulásra (Dan Perjovschi, Martin Pláček, Ciprian Muresan), egészen a saját élet feláldozásáig. A nemzetállam alapvetően maskulin konstrukciójából következően a hősi halál csak férfi harcosok számára adatott meg (Kis Varsó), amelyben a nőnek csak másodlagos, szimbolikus vagy reprezentatív szerep juthat, illetve ő lehet az, aki elsratja a veszteséget (Baglyas Erika).

A nemzeti szimbólumok – mint a zászló, a himnusz, az emlékművek – absztrakt kulturális jelek, melyekbe a nemzet képe besűrűsíthető és a nemzeti összetartozás mély, érzéki, zsigeri élményét képesek nyújtani. Ugyanolyan integratív funkciójuk van, mint a gondosan koreografált rituáléknak és ceremóniáknak: megerősíteni a nemzeti kötődés érzését. A nemzeti szimbólumok megkérdőjelezése vagy egyértelmű jelentésüktől való megfosztása révén a művészek megtörik az azokat övező aurát, és a működésükre irányítják a figyelmet (Baglyas Erika, Csontó Lajos, Horváth Tibor, Kerezi Nemere, Martina Slováková). A sport erős maskulin konnotációja révén könnyedén és gyakran átfordítható a nemzeti szenvedély és versengés terepévé. A láthatatlan csapdák, trükkök és családok leleplezése felfedi a látszólag tisztességes játék rákénnyét, modellezi a nemzetépítés buktatóit és tévképzeteit (Borsos Lőrinc).

A NEMZETEN BELÜL ÉS KÍVÜL

A nemzetállamok alkotta világban az anyaföld két jellel: szimbolikus kulturális jellel, jelentéssel, hazafias műemlékek, szobrok testesítenek meg és konkrét, fizikai jellel, amely a nemzet tagjai által lakott, a nemzet által birtokolt és ellenőrzött, féltve őrzött – újabb falakkal, kerítésekkel is védett – határok által jelölt területeket fedi. Az országhatárok kérdése a szocializmus

KAMINSKÝ, Matej (SK)
Pozsony / Bratislava
Nemzeti szenvedély / National Passion, 2013
video / video, 2'10"

¹ Joshua Searle-White: The Psychology of Nationalism, 2011, 100.

² Benedict Anderson: Képzelt közösségek. In: Kántor Zoltán (szerk.): Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény. Rejtjel, Budapest, 2004. 791–808.

³ Benedict Anderson: Elképzelt közösségek. Gondolatok a nacionalizmus eredetéről és elterjedéséről. L'Harmattan – Ateliar, Budapest, 2006. (A kiállítás címe és a jelen tanulmány a korábbi fordítás szóhasználatát követi – a szerző.)

⁴ Searle-White, 2011, 3.

idején tabu volt, majd a szocialista rendszer összeomlása után újult erővel tért vissza. Közép- és Kelet-Európában az első világháború után újraszajzolt, majd a második világháború után megerősített nemzeti határok szinte felkínálták, hogy az ellenségkép a határokon túlra, a szomszédos országokba helyeződjön, vagy a kisebbségekre ruházódjék (Mark Ther). A kényszeres kötődés a területhez, a vágy a terjeszkedésre (KissPál Szabolcs, Gökçe Süvari, *Société Réaliste*), akárcsak a határok jelentése, megkérdőjeleződik, átértelmeződik vagy átrajzolódik azon művészek munkáiban, akik nem akarnak egyik vagy másik oldalra állni (Németh Ilona, Martin Pláček, Szombathy Bálint). Betekintést kapunk a szélsőséges erőkre támaszkodó – vagy azokat kitermelő és kiképző (Daya Cahen) – agresszív nemzetépítés technikáiba is.

Az összehasonlítás szerves része, alapja a nacionalizmusnak. A nemzet történelmi, kulturális, nyelvi különbségek alapján definiálja magát. A kontraszthatás része annak a pszichodinamikának, amely a csoporton kívüliek leértékeléséhez vezet és konfliktust generál, ami az agresszió és erőszak igazolására szolgál (Tomasz Kulka). A látens vagy fegyveres konfliktusba forduló területi igényérvényesítés tragikus következményeivel emberközeli, személyes olvasásban szembesülünk (Nikita Kadan, Mikola Ridnyi). A határtalan, időn és téren átvélő nemzeti ambíciók diaszpóra-nacionalizmus (Szolnoki József), illetve táv- és transznacionalizmus formájában jelennek meg (C.T. Jasper & Joanna Malinowska).

A nemzeti identitás újratemlése azon alapszik, hogy kit fogadunk be a „nemzet testébe”, és kit rekesztünk ki onnan. A pszichológia szerint hajlunk rá, hogy pozitív dolgokat tulajdonítsunk magunknak, és negatívumokat a rajtunk kívül álló csoportoknak. A sztereotípiák alapja a kategorizálás kényszere és a rajtunk kívüli csoportok homogenizálása. Freud a „kis különbségek nárcizmusa” kifejezéssel illette azt a jelenséget, aminek alapján jelentősebb különbségeket látunk magunk és más csoportok tagjai között, mint amilyenek azok valójában. A nemzetállam terében a nemi, szexuális és etnikai kisebbségek nem (vagy csak korlátozottan) rendelkeznek az önérvényesítés hatalmával. A társadalmi nehézségek, nélkülözések idején, vagy amikor a társadalmi változások következtében a jövő bizonytalanná válik, gyakori reakció a kisebbségek bűnbaknak tekintése vagy egy csoport okolása a helyzetért.

A helyi bűnbakképzésben a régi klisék (antiszemitizmus, cigányellenesség, homofóbia) mobilizálódtak, még ha ezek mértéke és erőssége eltérő is az egyes országokban. A nemzeti közönségből kirekesztettekkel kapcsolatos sztereotípiák lepleződnek le Sanja Iveković, Matej Kaminski, Nemes Csaba, Oláh Mara és Karol Radziszewski munkáiban. Ugyan Nyugat-Európában az antiszemitizmus és a romaellenesség már nem szalonképes, helyettük a különböző etnikumú és vallású bevándorlók a célpontjai a neonacionalizmusnak, amely attitűdöt újabban a hatalmas méreteket öltő népvándorlás útjában eső poszt-szocialista országok is átvettek, sőt buzgalomukban rá is licitálnak. A tömeges népvándorlás tetőzése közepette az új ellenség szerepébe az állam és nemzet nélküli, névtelen menekült és bevándorló került, aki jobb esetben az „ideiglenes állandóság” életformájára van kárhóztatva (Adrian Paci), rosszabb esetben emberi méltósága vagy akár élete, túlélése a tét.

JASPER, C. T. (PL) & MALINOWSKA, Joanna (USA/PL)

Brooklyn / Brooklyn

Halka/Haiti 18°48'05"N 72°23'01"W, 2015

többszörös videó / multichannel video, 82'

Zachęta – National Gallery of Art, Warsaw / National Gallery of Art in Warsaw

A NEMZET ÚJRAKÉPZELÉSE, ALTERNATÍV KÉPZETEK

„A nemzet ellennarratívái, amelyek folyamatosan megkérdőzik és eltörlik – mind valós, mind fogalmi - totalizáló határait, megzavarják azokat az ideológiai manővereket, amelyek segítségével az »elképzelt közösségek« esszencialista identitást nyernek” – érvel Homi Bhabha *Disszemináció* című írásában.⁴ A művészek aktív és kritikus állampolgárként részt vesznek a „képzelt közösségek” jelentésének értelmezésében. Szimbolikus hatalmuk segítségével utópiákban, magánképzeteikben felforgatják, feje tetejére állítják (Gluklya), újraképezik a nemzetet, s kiutat mutatnak a kirekesztő nemzetkonceptiókból, behelyettesítve azt a nemzeti kötelek nyitott, inkluzív értelmezésével (*Société Réaliste*), vagy újradefiniálják csoportjukat (Oláh Mara), esetleg kellő távolságból, a dinoszaurusz nézőpontjából tekintenek rá (Cséfalvay András). Feltárják a hazugságokat és a szemfényvesztést, amely szintén része lehet a nemzetieskedésnek (Gerhes Gábor). Az idealizált, ősi mitoszokon és a népművészetben alapuló nemzeti önképpel egy mai világunk képi elemeiből építkező, hibrid, pszichedelikus víziót állítanak szembe (Nosek Nagyvári László). Video-triptichonjában Sanja Iveković ironikus-humoros tudományos, pantomim és képi magyarázatát adja annak, hogy a művész miért nem tudja reprezentálni a nemzetállamot. Többek között „azért, mert a nemzetállam reprezentálhatatlan, következtelen, változtatható és egyenlőtlenségre épülő formáció.” Ami pedig a művész pozícióját illeti, azért, „mert a művészet csak egy lehetséges aspektus.” Am olyan aspektus – tehetjük hozzá –, amely a nemzetben belül és kívül, a domináns kultúra határán imaginárius teret hoz létre, ahol (át)értelmezési és kritikai lehetőségeket, alternatívát kínálhat.

András Edit

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Művészettörténeti Intézet

GLUKLYA (PERSHINA-YAKIMANSKAYA, Natalia, RU)

Szentpétervár, Amszterdam / Saint Petersburg, Amsterdam

Ruhák Vladimir Putyin meghamisított választása elleni tüntetésre /

Clothing for Demonstrations Against Vladimir Putin's False Elections, 2011-2015

installáció (textil, kézirás, fa) / installation (textile, handwriting, wood)

A művész jóvoltából / Courtesy of the artist

KULKA, Tomasz (PL)

Wolbrom

Utcai harc / Street Fight, 2011-2012

installáció (kerámia) / installation (ceramics)

⁴ Narratívák 3. A kultúra narratívái. Kijárát, Budapest, 1999, 96.

IMAGINED COMMUNITIES, PERSONAL IMAGINATIONS

PRIVATE NATIONALISM BUDAPEST

The Post-Cold War world loved to indulge in the illusion that the system of nation states is declining and is no longer the major force in an era of globalization. Reality, however, has taken a different turn. Since the end of WWII, the idea of the nation state has never been as influential as it is today. Nationalism helps to fill the void left by large-scale social changes and disruption, making impaired variations of the capitalist system more susceptible to it than victorious ones. Nonetheless, it has also been clearly demonstrated in the new millennium that even large, rich states are not immune to nationalism if the cornerstone of their security and economic prosperity is at stake. The rise of nationalism along with normative cultures is a common phenomenon in Europe.

The traditional approach, the macro-political perspective, focuses on nationalism as a political ideology. The more recent approach applies a micro-political perspective, and is concerned with the active participation and engagement of ordinary people in the process of nation building, regarding them not just as passive consumers, but as active producers of national sentiments and belongings (Michael Billig, Tim Endersson).

The shifting focus of the study of nationalism resonates in the term “private nationalism”, coined by the initiators of the present project. The ill-fitting combination of words is intended to make a disturbing point; that nationalism is not something beyond private life, imposed on the citizenry by external forces, but very much exists and prospers at the micro level as well. As for national identity, people readily identify themselves with an anonymous national group, envisioning connections through shared stories that do not have to be historically true, but must have psychological substance.¹ Ordinary people, who are otherwise good citizens, are eager to embrace the habits and rituals disseminated by national education, history writing, and the visual commonplaces of nationhood, creatively promoting new ways of worshipping their own “natural” community. Building blocks of nationalism are part of our everyday life, our daily existence, as well as part of our habits, customs and rituals.

IMAGINED COMMUNITIES, PERSONAL IMAGINATIONS

The PNP/Private Nationalism Project focuses on the incorporation of national sentiments into daily routine – its ‘privatization’ – and it makes visible the complex processes through which elements of national identity come to permeate everyday life. Under this umbrella concept, the PN Budapest takes Benedict Anderson’s influential notion of ‘imagined communities’ as a starting point.² Nationalism and nationality for Anderson are cultural products of a limited and sovereign imagined political community, a kind of horizontal comradeship in which, despite the absence of face-to-face relations, individual members “have strong attitudes and beliefs about their own people

PIAČEK, Martin (SK)
Rajka, Pozsony / Rajka, Bratislava
Ónarckép mint Milan Rastislav Štefánik-büsz /
Self-Portrait as a Bust of Milan Rastislav Štefánik, 2007
digitalis print / digital print, 120×90 cm

OLÁH Mara (H)
Szarvasgede
Cigányország / Gypsyland, 2011
olaj, vászon / oil on canvas, 67×49 cm
Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjtemény /
Völgyi-Skonda Contemporary Art Collection

and about others who feel their attachment to their nation passionately”.³ According to Anderson, print-capitalism, literacy, and the mass politics of the modern state have paved the way for this virtual and imaginary kinship that came to serve as a substitute for other kind of communities based on shared religion, class solidarity, etc. Attributes, symbols and ceremonies cement the diverse members of a loose community into a homogeneous and unified entity. Myths of origin, historic memory reaching back to ancient times, and a linear, unified narrative of the nation’s history are all cohesive forces that make the idea of the nation so natural, enduring and taken for granted. For Anderson, the emphasis was on the new form of social consciousness, and on how nations were imagined, rather than what they imagined. The exhibition takes the opposite approach, aiming to shed light on the network of invisible but strong ties and the very content of national imagination in its visual forms. It aims to uncover the ways in which ordinary people participate in the national construct and collective imagination.

Nationalism in any form is considered to have more visual nature than other political currents, and it presents itself in a plethora of vivid images, symbols and myths, to which dreams, fantasy and imagination also contribute. Art and culture have always been part of the nation building process. However, they have also been able to interrupt the hypnotic effect of its operation, to expose the manipulation of the masses by subverting the imagined naturalness of national identity, and to uncover the process of naturalization. Furthermore, they are capable of offering alternative imaginations, and of revealing the arbitrary nature of dominance by a single set of imaginations. If the political elite try to impose or provoke national identity in a way that is not attuned to ordinary citizen’s beliefs and concerns or understanding of history, counter-imaginings tend to prosper. Socially committed, reflective artists are facing local nationalisms – all of them their own – on behalf of us.

NATIONAL HISTORY, NATIONAL SYMBOLS

The nation and nationalism are cultural constructs of collective belonging, realized and legitimized through institutional and discursive practices. Nationalism as a political ideology makes the state (a political unit) and the nation (a cultural unit) congruent. All countries have their own recipe for national revival, and the outcomes also differ greatly. Nationalisms choose their components from their particular national repertoires and national imaginations, which have wide varieties in different countries, and even the constructed enemies, are specified differently in each culture. These narratives compete with one another, many times in completely opposite stories. If nationalism is about the mobilization of masses in order to unify a nation, then each national culture seeks out topics within its own available stocks; their own neuralgic points of history (Martin Piaček), inherited or denied traumas that are capable of fusing diverse individuals into a cohesive national unity. National tragedies often play a prominent role in the ways in which a nation sees itself through collective mourning of the losses that their group endured. Tragic memory, when kept alive, confers the status of victimhood that has benefits for the nation: the power of victimhood is gained from the moral authority claimed for a group’s unjust suffering (Szabolcs KissPál, Mária Chiff).

Nations narrate and legitimize themselves through history. Nationalism is always allied to its specific national reading and interpretation of history. It is interwoven out of glorious events to be proud of and the painful humiliation of the community, which brings hereditary shame passed from one generation to the next. National identity offers the elevated sensation of the shared past, history and future, offering a platform for personal (Jaroslav Varga, Alban Muja, József Szolnoki) and bodily identification (Dan Perjovschi, Martin Piaček, Ciprian Mureşan) that could even lead a member of the nation to sacrifice his own life. The latter is a path available only to male heroes (Little Warsaw), given that the nation state is a masculine enterprise. In this construction, women are given secondary, symbolic or representative roles, for instance as those who mourn the losses (Erika Baglyas).

CAHEN, Daya (NL)
Amsterdam / Amsterdam
Nashi, 2009
video / video, 26'12"

BAGLYAS Erika (H)
Budapest
Himnusz / Anthem, 2014
indigórajz, tinta, fluoreszkáló festék / carbon paper drawing,
ink, fluorescent paint, 50×70 cm

¹ Joshua Searle-White: The Psychology of Nationalism. 2011, 100.

² Benedict Anderson: Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism, London: Verso, 1983; 2006.

³ Searle-White, 2011, 3.

National symbols such as flags, anthems, and statues are the cultural signs into which the purified and abstracted image of the nation is condensed. They are capable of generating a deep, sensual experience of national alliance and gut feelings of belonging. They serve the same integrative purpose as the orchestrated rituals and ceremonies which affirm national bonds. Sport, with its masculine connotation, is a powerful vehicle into which national passion and competition may often be channeled. The hidden traps and tricks are uncovered by artists, or are used as metaphors with which to expose the fallacy and delusions of the supposedly fair plays (*Lőrinc Borsos*). By questioning such national symbols or depriving them of their unambiguous meaning, artists undermine their sacred aura and shed light on their mechanisms (*Erika Baglyas, Lajos Csontó, Tibor Horváth, Nemere Kerezsi, Martina Slováková*). By disrupting taboos, these works often provoke harsh reactions.

IN AND OUT OF THE NATION

In the world of nation states, the motherland/fatherland/homeland has a double meaning: a cultural, symbolic one, represented by national monuments and statues, and a physical one, signifying the territory that is owned, controlled and populated by the members of the nation. It is this latter, that is marked by borders, policed and (recently) secured by walls or fences. When it comes to the security and defense of the homeland, private lives are to be sacrificed in heroic battles fought for the nation (*Little Warsaw*). Although during Socialism the national border was regarded as a taboo issue, after the collapse of the Soviet satellite system it came back with a vengeance. In Central and Eastern Europe, due to the collapse of the Austro-Hungarian Empire with its historically mixed ethnic communities, the enemy is now easily found in the form of ethnic minorities (*Mark Ther*) or beyond the national borders, which were redrawn after WWI and confirmed after WWII. The obsession with territory and the desire for further expansion and greatness (*Szabolcs KissPál, Gökçe Süvari, Société Réaliste*), as well as the idea of borders itself are questioned, disrupted, and redrawn by artists refusing to take sides (*Ilona Németh, Martin Pláček, Bálint Szombathy*). We can catch a glimpse into the witch's brew of the aggressive nation building process, based on the production of extreme agents through breeding and training (*Daya Cahen*).

Comparisons and contrasts are at the core of nationalism. Differences in culture, language and history are integral to the existence of the nation. The 'contrast effect', which forms a part of this psycho-dynamic, tends to go hand in hand with the devaluation of the out-group. In turn, this devaluation fosters conflicts and provides a justification for violence and aggression (*Tomasz Kulka*). We are confronted with the tragic consequences of the competition for and enforcement of territorial claims that are inherent in latent or armed conflicts addressed in personal readings (*Nikita Kadan, Mykola Ridnyi*). Endless national aspirations crossing time and space are exposed in the form of diasporic (*József Szolnoki*) and long-distance transnationalism (*C. T. Jasper & Joanna Malinowska*). Redistribution of national identity is based on perceptions of some as part of the body of the nation, while others are excluded. Psychology claims that we tend to believe positive things about our in-group and negative things about the out-group. Stereotypes are the result of categorization and out-group homogenization. Freud uses the phrase 'narcissism of minor differences' to describe the tendency to see ourselves as more distinct from other groups than

we actually are. The nation state is a disempowering space for gender-based, sexual, and ethnic minorities. Decreasing social solidarity can be accompanied by difficulties and hardships or uncertainty about the future surrounding drastic social changes; scapegoating a minority or blaming a group for the problems is a frequent reaction.

With regard to particular local enemies in the region, the latent old clichés have once again been mobilized. Though the intensity of animosity and the identity of the targets differ from country to country, they tend to be the local minorities, such as gays, Jews, the Roma, or other ethnic minorities. The stereotypes held about members considered alien to the nation are challenged by the artworks (*Sanja Iveković, Matej Kaminský, Csaba Nemes, Mara Oláh, Karol Radziszewski*). Although anti-Semitism and anti-Roma sentiments are considered off-color in Western Europe for now, rising nationalism is triggered by immigrants with different cultural and religious backgrounds. Lately, this attitude is shared by post-socialist countries as well, especially by those located on migration routes. They even raise the bid in fervor. At a time of unprecedented mass migration, the nationless, stateless refugee or migrant is promoted to the role of the new enemy. At best, they are condemned to 'temporary permanence' (*Adrian Paci*) as a way of existence. At worst, their human dignity and even their lives are in danger.

REIMAGINING THE NATION, ALTERNATIVE VISIONS

'Counter-narratives of the nation that continually evoke and erase its totalizing boundaries – both actual and conceptual – disturb those ideological manoeuvres through which "imagined communities" are given essentialist identities', argues Homi Bhabha.⁴ In our case, artists have the symbolic power to subvert the concept of the nation, to turn it upside down in their utopias and personal imaginations (*Gluklya*), to reimagine the nation by providing models for a more open and inclusive understanding of bonding (*Société Réaliste*), looking at the nation state from the distant perspective of a dinosaur (*András Cséfalvay*), or redefining a social group (*Mara Oláh*). Artists show us a way out of the exclusive concept of nationhood. As active and critical citizens, artists are also involved in the contestation of the meanings of the 'imagined communities'. Dystopic visions created by reductio ad absurdum are able to reveal the dirty, dark side of far-fetched national sentiments involving confabulations, lies, façades and juggling acts (*Gábor Gerhes*). The purified and idealized national self-image, based on ancient myths and folk culture, is interrogated by hybrid, psychedelic and hallucination-like counter-visions (*László Nosek Nagyvári*). *Sanja Iveković* provides hilarious scientific, theatrical and visual explanations in her triptych format video piece as to why an artist can't represent the nation state. She states, among other arguments, that an artist can't represent the nation state, 'because the nation state is unrepresentable, inconsistent, has variable geometry and is unequal'; as for the artist's position, she contends that 'art is only an aspect of possible'. However, it is this very position, on the margins of the dominant culture, that opens up critical avenues and creates a virtual space for the production of alternative visions and personal imaginations.

Edít András

*Institute of Art History,
Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences*

NOSEK NAGYVÁRI László (H/USA)

*Balatonszemes, New York
A Fehérló Fia / The Son of the White Horse 2007–2015
filmterv, digitális festmények / movie script, digital paintings*

IVEKÓVIĆ, Sanja (HR)

*Zágráb / Zagreb
Miért nem képviselheti a művész a nemzetállamot? /
Why an Artist Cannot Represent a Nation State?, 2012
video / video, 33'40"*

CSEFALVAY András (SK)

*Pozsony / Bratislava
Compsognation, a nemzetállam egy dinoszaurusz szemével /
Compsognation, a Dinosaur's View of the Nation State, 2013
video / video, 11'23"*

⁴ Homi Bhabha: *The Location of Culture*. London, New York: Routledge, 1994, 149.

MŰTÁRGYLISTA LIST OF WORKS

- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Adjátok vissza a jelenemet! Give me Back my Present!, 2014
papír, fehér toll, ceruzarajz / paper, white pen, pencil drawing
70x50cm
Vitlin Galéria Vitlin Gallery
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Kompromisszum Compromise, 2014
rajz, objektterv / drawing, object plan, 29,7x42 cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Kompensáció Compensation, 2014
kovácsoltvas, acélszörony, fa / wrought iron, steel wire, wood, 274x60x60 cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Csak haladj tovább a kijelölt úton! Just Follow the Designated Road!, 2014
indigórajz, ceruza, tinta / carbon paper drawing, pencil, ink
48,3x61 cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Edzőtábor 1–3 Training Camp 1–3, 2014
indigórajz, tinta / carbon paper drawing, ink
70x50cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Egy beázott ország A Flooded Country, 2014
indigórajz, ceruza, tinta / carbon paper drawing, pencil, ink
48,3x61 cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Az a hajó már elment That Ship Has Sailed, 2014
indigórajz, ceruza, tinta / carbon paper drawing, pencil, ink
48,3x61 cm
- BAGLYAS Erika (H)**
Budapest
Himnusz Anthem, 2014
indigórajz, tinta, fluoreszkáló festék / carbon paper drawing, ink, fluorescent paint
50x70 cm
- BORSOS Lórinca (H)**
Budapest, Székesfehérvár
Mozdithatatlan ország Immovable Land, 2010
installáció (1:300 méretű, samott Parlament, mozgásérzékelővel szerelt rázóasztal) / installation (chamotte model of the Hungarian Parliament in 1:300, vibrating table, motion detector)
50x100x130 cm
- BORSOS Lórinca (H)**
Budapest, Székesfehérvár
Pályák (Térfelcsere, Irreális talaj, Les, Magas labda, Középkérdés) Pitch (Change of Court, Unreal Ground, Offside, High Ball, Kickoff), 2013
meditációs objektumok, gravírozott bükk, méhviasz / meditation objects, engraved beech, beeswax
95x40x30 cm
- CAHEN, Daya (NL)**
Amsterdam
Nashi, 2009
videó / video, 26'12"
- CHILF Mária (H)**
Budapest
Átmeneti tárgyak Transitory Objects, 2014
installáció (női diszmagyar, kárpit, archív fotók) / installation (traditional Hungarian ladies' gala-dress, tapestry, archival photos)
- CŠEĽALVAY András (SK)**
Pozsony Bratislava
Compognation, a nemzetállam egy dinoszaurusz szemével Compognation, a Dinosaur's View of the Nation State, 2013
videó / video, 11'23"
- CSONTÓ Lajos (H)**
Budapest
Himnusz Anthem, 2004–2015
videóloop
- ESTERHÁZY Marcell (H)**
Budapest, Párizs Paris
Ugyanazon a napon On the Same Day, 2013
videó / video, 2'13"
- GERHES Gábor (H)**
Budapest
Neue Ordnung, 2013
installáció (vaddisznóbőrök, fényképek) / installation (wild boar skin, photos)
- GLUKLYA (PERSHINA-YAKIMANSKAYA, Natalia, RUS)**
Szentpétervár, Amsterdam / Saint Petersburg, Amsterdam
Ruhák Vladimir Putyin meghamisított választása elleni tüntetésre Clothing for Demonstrations Against Vladimir Putin's False Elections, 2011–2015
installáció (textil, kézírás, fa) / installation (textile, handwriting, wood)
A művész jóvoltából Courtesy of the artist
- HORVÁTH Tibor (H)**
Berlin
co.co., 2010
videó / video, 0'43"
- HORVÁTH Tibor (H)**
Berlin
Zsidó a barátom My Friend is Jewish, 2011
filctoll, pausz / marker, tracing paper
130x94 cm
Szűcs-gyűjtemény Szűcs Collection
- IVEKOVIĆ, Sanja (HR)**
Zágráb Zagreb
Miért nem képviselheti a művész a nemzetállamot? Why an Artist Cannot Represent a Nation State?, 2012
videó / video, 33'40"
- JASPER, C. T. (PL) & MALINOWSKA, Joanna (USA/PL)**
Brooklyn
Halka Haiti 18°48'05"N 72°23'01"W, 2015
többcsatornás videó / multichannel video, 82'
Zachęta – National Gallery of Art, Warsaw National Gallery of Art in Warsaw
- JUHÁSZ R. József (SK/H)**
Érsekújvár / Nové Zámky
Minden valószínűség ellenére Against All Odds, 2015
performansz / performance, 25'
- KADAN, Nikita (UA)**
Kijev Kiev
Vizsgálószoba Procedure Room, 2009–2010
installáció / installation
- KAMINSKÝ, Matej (SK)**
Pozsony Bratislava
Nemzeti szenvedély National Passion, 2013
videó / video, 2'10"
- KEREZSI Nemere (H)**
Budapest
Omagiu Omagiu, 2007
videó / video, 2'19"
- KIS VARSÓ LITTLE WARSAW**
GÁLIK András (H) – HAVAS Bálint (H)
Budapest
Lélekben tomboló háború The Battle of Inner Truth, 2011
installáció / installation
- KISSPÁL Szabolcs (H)**
Budapest
Szerelmes földrajz Amorous Geography, 2012
videó / video, 11'52"
- KULKA, Tomasz (PL)**
Wolbrom
Utcai harc Street Fight, 2011–2012
installáció (kerámia) / installation (ceramics)
- MUJA, Alban (KOS)**
Prishtina Prishtina
Az én nevem, az ő városuk My Name, Their City, 2013
fényképek / photographs
80x60 cm
- MUREȘAN, Ciprian (RO)**
Kolozsvár Cluj Napoca
Román vér Romanian Blood, 2005
rajz / drawing
41x52 cm
- NEMES Csaba (H)**
Budapest, Pécs
Állj ide! Stand here!, 2010
videó / video, 6"
- NÉMETH Ilona (SK/H)**
Dunaszerdahely Dunajská Streda
SZ. K., 2015
stukkó / stucco
- NOSEK NAGYVÁRI László (H/USA)**
Balatonszemes, New York
A Fehérló Fia The Son of the White Horse, 2007–2015
filmterv, digitális festmények / movie script, digital paintings
- OLÁH Mara (H)**
Szarvasgede
Mara galériája Mara's Gallery, 2013
olaj, vászon / oil on canvas
67x93 cm
- OLÁH Mara (H)**
Szarvasgede
Cigányország Gypsyland, 2011
olaj, vászon / oil on canvas, 67x49 cm
Völgyi-Skonda Kortárs Gyűjtemény Völgyi-Skonda Contemporary Art Collection
- OLÁH Mara (H)**
Szarvasgede
Kifehéredve Whitened, 2015
olaj, vászon / oil on canvas, 93x57 cm
- OLÁH Mara (H)**
Szarvasgede
Ezek vagyunk mi This Is Who We Are, 2001
olaj, farost / oil on fibreboard, 60x80 cm
- PACI, Adrian (AL/I)**
Milánó Milan
Az ideiglenes állandóság központja Centro di Permanenza Temporanea, 2007, videó / video, 5'29"
A Kaufmann Repetto, Milánó / New York jóvoltából Courtesy of Kaufmann Repetto, Milan / New York
- PERJOVSCHI, Dan (RO)**
Bukarest Bucharest
Románia eltávolítása Removing Romania, 1993–2003/2006
falinstalláció videóval és egy levellel / wall installation with video and letter
Galeria Gregor Podnar, Berlin
- PIAČEK, Martin (SK) & MORAVČÍK, Michal (SK)**
Rajka, Pozsony Rajka, Bratislava | Pozsony Bratislava
Árnyalt történelem II. – Érzelem, folytatás Subtle History II – Emotion, Sequel, 2011
objekt / object, 46x40x4 cm
- PIAČEK, Martin (SK)**
Rajka, Pozsony Rajka, Bratislava
Az én nem-szlovák vérem My Non-Slovak Blood, 2015
objekt / object, a 105 cm
- PIAČEK, Martin (SK)**
Rajka, Pozsony Rajka, Bratislava
Őnarckép mint Milan Rastislav Štefánik-büszti Self-Portrait as a Bust of Milan Rastislav Štefánik, 2007
digitális print / digital print, 120x90 cm
- PIAČEK, Martin (SK)**
Rajka, Pozsony Rajka, Bratislava
A szlovák történelem legkínosabb pillanatai The Biggest Embarrassments of Slovak History, 2007–
fa, kréta, gipsz / wood, chalk, plaster, 9 darab / pieces
- RADZISZEWSKI, Karol (PL)**
Varsó Warsaw
Tanulmány a sebesültek felkelőiről Study for a Wounded Insurgent, 2010
fényképek, rajz / photographs, drawing, 32,5x22,7 cm/darab / each
- RIDNYI, Mykola (UA)**
Harkov Kharkiv
Vakfolt sorozat Blind Spot Series, 2014–2015
akrílspray, c-print, egyenként 42x54 cm (20 darab), keretezett rajz, egyenként keretezett 21x29,7 cm (4 darab) / acrylic spray on C-prints 42x54 cm each (20 pieces), framed drawings, 21x29,7 cm each (4 pieces)
- RIDNYI, Mykola (UA)**
Harkov Kharkiv
Köznapi helyek Regular Places, 2014
videó / video, 14'06"
- SLOVÁKOVÁ, Martina (SK)**
Nagyszombat Trnava
Szlovák himnusz remix Slovak National Anthem Remix, 2011
hanginstalláció / sound installation
- SOCIÉTÉ RÉALISTE**
GRÓF Ferenc (H/FR) – NAUDY, Jean-Baptiste (FR)
Budapest, Párizs Budapest, Paris | Párizs Paris
Kultúrállamok Culture States, 2008–2013
c-printek / c-prints, 120x200 cm/darab / each
A művészek és a párizsi Galerie Jérôme Poggi jóvoltából Courtesy of the artists and acb Gallery, Budapest
- SOCIÉTÉ RÉALISTE**
GRÓF Ferenc (H/FR) – NAUDY, Jean-Baptiste (FR)
Budapest, Párizs Budapest, Paris | Párizs Paris
ENSZ kamuflázs UN Camouflage, 2011–2013
120 darab a 198 zászlóból / 120 of 193 flags, 150x100 cm/darab / each
A művészek és a párizsi Galerie Jérôme Poggi jóvoltából Courtesy of the artists and Galerie Jérôme Poggi, Paris
- SÜVARI, Gökcü (TR)**
Istanbul Istanbul
Legmagasabb csatater High Battleground, 2013–2014
installáció (szobor, fényképek) / installation (statue, photos)
- SZOLNOKI József (H/D)**
Ecs, Köln Ecs, Cologne
Hun volt hun nem volt One time Hun, always Hun, 2008
dokuszé, digiBeta / docu-essay, digiBeta, 51'
- SZOMBATHY, Bálint (H/SRB)**
Budapest
Áttörés Breakthrough, 2007–2009
videó / video, 3'25"
- THER, Mark (CZ)**
München, Prága, Braunau Munich, Prague, Braunau
Szilvás Pflaumen, 2011
videó / video, 15'25"
- VARGA, Jaroslav (SK)**
Pozsony, Prága Bratislava, Prague
FU JA RA, 2011
videó / video, 15'50"
- A megjelölt művek a Budapest Galériában, a többi mű a Kiscelli Múzeumban tekinthető meg. The marked works are on display at the Budapest Gallery, the others are exhibited at the Kiscelli Museum.

PROGRAMOK PROGRAMS

MŰVÉSZET MINT TÁRSADALOMKRITIKA ART AS SOCIAL CRITIQUE

CSAK A SZÉL. FILMVEETÉS ÉS KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS

JUST THE WIND. FILM SCREENING AND PANEL DISCUSSION

2015. NOVEMBER 12. CSÜTÖRTÖK THURSDAY, 12 NOVEMBER 2015

BUDAPEST GALÉRIA BUDAPEST GALLERY

17.30 FLIEGAUF BENCE CSAK A SZÉL CÍMŰ FILMJÉNEK VETÍTÉSE 5:30 PM SCREENING OF BENCE FLIEGAUF'S JUST THE WIND

19–20 ÓRÁIG KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS 7–8 PM PANEL DISCUSSION

A BESZÉLGETÉS RÉSZTVEVŐI GUESTS: BOGDÁN MÁRIA, FLIEGAUF BENCE, NEMES CSABA, PÓCSIK ANDREA

MODERÁTOR MODERATOR: MÜLLNER ANDRÁS

BÉKE 12 SZEREPLŐVEL. TERVJÁTÉK ÉS BESZÉLGETÉS A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉSRŐL

TWELVE TO MAKE PEACE. PLAN-GAME AND PANEL DISCUSSION ON THE TRIANON PEACE TREATY

2015. NOVEMBER 18. SZERDA WEDNESDAY, 18 NOVEMBER 2015

KISCELLI MŰZEUM – FŐVÁROSI KÉPTÁR, 17 ÓRÁKOR TÁRLATVEZETÉS KISCELL MUSEUM – MUNICIPAL GALLERY, GUIDED TOUR BEGINNING AT 5 PM

18 ÓRÁTÓL A TRANZIT.HU BÉKE 12 SZEREPLŐVEL CÍMŰ PROJEKTFILMJÉNEK BEMUTATÁSA, MAJD KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS

6 PM PRESENTATION OF TRANZIT.HU'S PROJECT FILM TWELVE TO MAKE PEACE, FOLLOWED BY A PANEL DISCUSSION

A BESZÉLGETÉS RÉSZTVEVŐI GUESTS: ABLONCZY BALÁZS, GYÖRBY PÉTER, HEGYI DÓRA, LÁSZLÓ ZSUZSA, MIROSLAV MICHELA (SK)

MODERÁTOR MODERATOR: RÓKA ENIKŐ

VISUALIZING THE NATION. POST-SOCIALIST IMAGINATIONS. INTERNATIONAL CONFERENCE (IN ENGLISH)

2015. NOVEMBER 27–28. PÉNTEK–SZOMBAT FRIDAY–SATURDAY, 27–28 NOVEMBER 2015

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR KARI TANÁCSTEREM, BUDAPEST 1088 MŰZEUM KÖRÜT 4/A

EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY, FACULTY OF HUMANITIES, FACULTY BOARDROOM, BUDAPEST 1088 MUSEUM KÖRÜT 4/A

MŰVÉSZAKTIVISTÁK. VIZUÁLIS AKTIVIZMUS, AKTUÁLIS KITEKINTÉSEK HÁROM MŰVÉSZ MUNKÁIN ÉS MOZGALMAKON KERESZTÜL

ARTIST ACTIVISTS. VISUAL ACTIVISM, CURRENT OUTLOOKS THROUGH THE WORKS OF THREE ARTISTS AND MOVEMENTS.

PRESENTATIONS BY ARTISTS AND PANEL DISCUSSION

2015. DECEMBER 3. CSÜTÖRTÖK, 17 ÓRÁTÓL BEGINNING AT 5 PM, THURSDAY, 3 DECEMBER 2015

KISCELLI MŰZEUM – FŐVÁROSI KÉPTÁR KISCELL MUSEUM – MUNICIPAL GALLERY

17 ÓRÁKOR TÁRLATVEZETÉS GUIDED TOUR BEGINNING AT 5 PM, 18 ÓRÁKOR KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS 6 PM PANEL DISCUSSION

A BESZÉLGETÉS RÉSZTVEVŐI GUESTS: CSOSZÓ GABRIELLA, NIKITA KADAN (UA), TOMÁS RAFA (SK)

MODERÁTOR MODERATOR: NAGY GERBELY

MŰZEUMPEDAGÓGIA EDUCATION

WORKSHOP PEDAGÓGUSOKNAK WORKSHOP FOR EDUCATORS

2015. NOVEMBER 6. PÉNTEK FRIDAY, 6 NOVEMBER 2015, 15–20 ÓRÁIG 3–8 PM

KISCELLI MŰZEUM – FŐVÁROSI KÉPTÁR ÉS BUDAPEST GALÉRIA KISCELL MUSEUM – MUNICIPAL GALLERY AND BUDAPEST GALLERY

CSALÁDI DÉLELŐTT FAMILY MORNING

2015. NOVEMBER 8. VASÁRNAP SUNDAY, 8 NOVEMBER 2015, 11–13 ÓRÁIG 11 AM –1 PM

BUDAPEST GALÉRIA BUDAPEST GALLERY

CSALÁDI DÉLELŐTT FAMILY MORNING

2015. NOVEMBER 15. VASÁRNAP SUNDAY, 15 NOVEMBER 2015, 11–13 ÓRÁIG 11 AM –1 PM

KISCELLI MŰZEUM – FŐVÁROSI KÉPTÁR KISCELL MUSEUM – MUNICIPAL GALLERY

MŰZEUMPEDAGÓGIAI PROGRAMOKRÓL TOVÁBBI INFORMÁCIÓ FOR MORE INFORMATION ABOUT OUR EDUCATION PROGRAMS:

SZABICS.AGNES@BUDAPESTGALERIA.HU, +36 20 989 9360

A KIÁLLÍTÁS NYITVATARTÁSA ALATT RENDEHAGYÓ TÁRLATVEZETÉSEKKEK VÁRJUK LÁTOGATÓINKAT.

EZEKÉRŐL A WWW.FOVAROSIKEPTAR.HU ES A WWW.BUDAPESTGALERIA.HU WEBOLDALON TALÁLHAT INFORMÁCIÓKAT.

GUIDED TOURS WILL BE ORGANIZED THROUGHOUT THE DURATION OF THE EXHIBITION.

FOR MORE INFORMATION ON THE TOURS PLEASE VISIT OUR WEBSITES: WWW.FOVAROSIKEPTAR.HU AND WWW.BUDAPESTGALERIA.HU

SZERVEZŐ ORGANIZER / KÖZELÍTÉS MŰVÉSZETI EGYESÜLET APPROACH ART ASSOCIATION

PROJEKTFELELŐS PROJECT LEADER / VARGA RITA

MUNKATÁRSÁK ASSISTANTS / PÉCSI BARBARA, TÓTH VIKTÓRIA

KÖZREMŰKÖDŐ INTÉZMÉNYEK PARTNER INSTITUTIONS / KISCELLI MŰZEUM–FŐVÁROSI KÉPTÁR

MUSEUM KISCELL – MUNICIPAL GALLERY: RÓKA ENIKŐ / BUDAPEST GALÉRIA BUDAPEST GALLERY: TÜRÖK TAMÁS

SZERKESZTŐK EDITORS / ANDRÁSI GÁBOR, SZEBEDY-MASZÁK ZSUZSANNA

KORREKTOR PROOFREADER / SCHMAL ALEXANDRA

KOMMUNIKÁCIÓ COMMUNICATION / HAJNAL ÁGNES

MŰVÉSZETPEDAGÓGIA ART EDUCATION / SZABICS ÁGNES, SZIRAY ZSÓFIA

GRAFIKAI TERV GRAPHIC DESIGN / SOÓS BORI

WEB / WWW.KOZELITES/PP

FELELŐS KIADÓ PUBLISHER / KÖZELÍTÉS MŰVÉSZETI EGYESÜLET APPROACH ART ASSOCIATION

SUPPORTED BY

A PROJEKTET AZ EURÓPAI UNIÓ KULTÚRA PROGRAM 2007–2013, A VIŠEGRÁD ALAP, A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP ÉS AZ ERSTE STIFTUNG TÁMOGATTA. THIS PROJECT HAS BEEN FUNDED WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION CULTURE PROGRAMME 2007–2013, THE VIŠEGRAD FUND, THE NATIONAL CULTURAL FUND OF HUNGARY AND THE ERSTE STIFTUNG.

A BORTÉL / ON THE COVER: ANDRÁS PÉCSI, AZ BÉKEHES ÁLLANDÓSÁG KÖZPONTJA / CENTRO DI PERMANENZA TEMPORANEA, 2007, VIDEO / VIDEO, 6'29" / KAUFMANN REFFETTO, MILANO / NEW YORK, JUVILÁBÓL, COURTESY OF KAUFMANN REFFETTO, MILANO / NEW YORK